

ПЪРВО ПОСЛАНИЕ

на

Св. Климента епископъ Римски

Пръвелъ отъ старогръцки
† Варненския и Прѣлавеки Симеонъ

(Отпечатъкъ отъ „Приложението на „Църковенъ вѣстникъ“
книжка XXI).

15934

и 64256
33029-75

Св. Климентъ епископъ Римски.

Св. Климентъ епископъ Римски е отъ лика на първитѣ апостолски ученици, които, съподвижници първомъ на св. апостоли, слѣдъ смъртта имъ станали тѣхни приемници и продължили благовѣстието Христово, та затова се и нарекли апостолски мжже. Въ литературата за св. Климента има споръ, колко души били въ първия вѣкъ на християнството съ името Климентъ, единъ или двама и кой отъ тѣхъ е написалъ първото послание до коринтяни, което прѣведохме отъ грѣцкия оригиналъ. Споредъ едни, двама носили такъво име. Единиятъ отъ тѣхъ билъ споменуваниятъ въ слѣдния откъслекъ отъ посланието на апостола Павла до филиписийци: моля и тебе, съпругниче искренни, помагай имъ, защото тѣ ми бѣха съподвижници въ Евангелието съ Климента и съ другитѣ ми съработници, на които имената (сж писани) въ книгата на живота (Филип. 4, 3), а вториятъ — римлянинъ, получилъ образованието си въ Римъ, жителъ римски до край, членъ и прѣдстоятелъ на Римската църква, комуто принадлежало и посланието до коринтяни. Ала други отхвърлятъ горнето твърдение и приематъ, че въ апостолскитѣ врѣмена е живѣлъ само единъ Климентъ — тоя, когото споменува апостолъ Павелъ въ посланието си до филиписийци. Това свое мнѣние тѣ подържатъ съ слѣднитѣ съображения. Ако наистина, казватъ тѣ, бѣха двама Климентовци, трѣбаше да спомене това св. Иринеи, единъ отъ най-древнитѣ писатели и иерарси, който прѣзъ второто столѣтие е светителствувалъ въ Лионъ, древенъ градъ на днешна Франция.

Дѣйствително, като споменува първитѣ епископи на Римската църква, св. Иринеи пише така: блаженитѣ апостоли (Петъръ и Павелъ), като основаха и учредиха църквата, повѣриха на Лина епископското служение. Тогози Лина Павелъ споменува въ посланията до Тимотея. Неговъ приемникъ бѣ Аненклитъ. Подиръ послѣдния трети по редъ отъ апостолитѣ прие съ жребие епископството Климентъ, който бѣше се видѣлъ и срѣщналъ съ блаженитѣ апостоли и имаше прѣсна въ ушитѣ си проповѣдта на апостолитѣ и прѣдъ очитѣ си прѣданието. Не бѣше той само такъвъ. Защото по онова врѣме оставаха и много други още ученици на апостолитѣ. (Adv. Haer. Lib. 3. cap. 3). Въ този откъслекъ св. Ири-

ней не казва изрично, че Римският епископ Климентъ не е споменуваниятъ въ посланието на апостола Павла до филиписийци, а трѣбало да каже това, ако наистина сж били двама Климентовци, за да обозначи точно и ясно, кой отъ двамата е билъ Римски епископъ. Вънъ отъ това, въ посланието на св. Климента до коринтяни нѣма ни най малъкъ намекъ, отъ който да може да се извади заключението, че писателятъ на това послание е римлянинъ. И други древни църковни писатели слѣдъ Иринея, като Оригенъ, Евсевий и Иеронимъ, нито приематъ двама Климентовци нито ги различаватъ единъ отъ други, така че не ни остава другъ Климентъ, освѣнъ оня, когото споменува св. апостолъ Павелъ въ посланието си до филиписийци.

Какъвъ бѣше по народностъ св. Климентъ, отъ кой градъ, съ какво се е занимавалъ, дѣ, кога и какъ е приелъ Христовата вѣра, за всичко това положителни данни нѣмаме. Нѣкои писатели, като взематъ прѣдъ видъ, че св. Климентъ въ разни мѣста отъ посланието до коринтяни употребява изрази като слѣднитѣ: „баща ни Иаковъ“, „баща ни Авраамъ“, изваждатъ заключението, че той билъ еврейинъ. Но това не е право. Защото и ние наричаме много отъ божиитѣ угодници, евреи, гърци и римляни по плътъ. наши отци, безъ да сме отъ тѣхъната народностъ. Св. Иоанъ Златоустъ отъ своя страна въ тълкуванието на откъслекъ отъ посланието на апостола Павла до филиписийци, що наведохме по-горѣ, дава да се разбере, че св. Климентъ е слѣдувалъ и помагалъ на апостола Павла навсѣкждѣ, дѣто проповѣдвалъ Евангелието Христово. Но и това не е вѣрно. Защото никждѣ изъ Новия завѣтъ не се споменува, че св. Климентъ е билъ съпътникъ на апостола Павла. Името на св. Климента се наглежда само въ посланието до филиписийци и отъ това изглежда да е по вѣроятнo мнѣнието на ония, които поддържатъ, че той ще да е билъ единъ отъ филиписийцитѣ, които повѣрвали въ Господа Исуса между 53—55 год., когато за пръвъ пѣтъ апостолъ Павелъ е проповѣдалъ словото Господне въ Филипи.

По подробни свѣдения за произхождението, рода и възпитанието на св. Климента се срѣщатъ въ така нареченитѣ Климентии ¹⁾. Въ тѣхъ се разправя, че бащата на св. Кли-

мента Фавстъ и майка му Матидия, и двамата отъ рода на римскитѣ царе, имали, освѣнъ Климента, и двама още по-голямъ близнаци синове Фавстинъ и Фавстинианъ. Матидия, за да се избави отъ задиркитѣ на девера си, взела двамата си близнаци синове и, съ съгласието на мъжа си, отплувала за Атини, дѣто смѣтала да възпитае синоветѣ си. Но на пѣтя корабътъ се разбилъ отъ буря, Матидия изгубила синоветѣ си, а тя сама била изхвърлена на единъ островъ. Фавстъ, като не получилъ дълго врѣме извѣстие за участвата на жена си и синоветѣ си, изпратилъ нарочно хора въ Атини, за да ги видятъ. Ала тѣ, като се върнали, му казали, че ги нѣмало въ Атини и никой не знаелъ, какво сж станали. Фавстъ въ отчаянието си оставилъ Климента въ Римъ и трѣгналъ да дири изъ приморскитѣ градове жена си и синоветѣ си. Между това послѣднитѣ, заробени отъ морски разбойници, продадени на една вдовица и възпитани по елинската мъдростъ, най-сетнѣ приели християнството и станали съпътници на апостола Петра.

Климентъ пѣкъ, като порастналъ и изучилъ елинската философия, отъ тѣга, че изгубилъ родителитѣ си, прѣдалъ се на размишления за суетата на човѣческия животъ. При такава душевно разположение той чулъ за проповѣданото въ Иудея Христово учение, затова трѣгналъ да отиде въ Палестина. Обаче буря го отвлекла въ Александрия, дѣто апостолъ Варнава му прѣдалъ първитѣ уроци отъ Евангелското учение. Отъ Александрия отишелъ въ Кесария палестинска, дѣто се срѣщналъ съ апостола Петра, който го покрѣстилъ и направилъ свой съподвижникъ въ проповѣдъта на словото Христово. Въ едно отъ проповѣдническитѣ си пѣтувания заедно съ апостола Петра той се срѣщналъ и упозналъ съ майка си. По-късно св. Климентъ и майка му намѣрили въ Лаодикия Фавстина и Фавстиниана, прѣменувани вече въ Акила и Никита и се упознали съ тѣхъ. Св. Климентъ и братята му помолили апостолъ Петра да кръсти и майка имъ. Въ това врѣме апостолъ Петъръ се запозналъ съ единъ сироманъ пѣтникъ въ прѣклонни години, който влѣзълъ съ него въ разговоръ и оспорвалъ ползата отъ молитвата. Този старъ човѣкъ се оказалъ, че билъ Фавстъ, Климентовия баща, Апостолъ Петъръ го завелъ при Матидия и синоветѣ ѝ, запозналъ го съ тѣхъ и така подиръ дълги страдания родите-

¹⁾ Климентии, или съкращание на Климентовитѣ и Петровитѣ пѣтешествни и проповѣди, се казватъ двадесетъ бесѣди съ едно прѣдпоставено въ видъ на прѣдговоръ послание. Тѣ всички се отдаватъ на св. Климента. Ала, споредъ мнѣнието на критицитѣ, това е апокрифно съчинение, което се явило въ второто столѣтие на грѣцки и било дѣло на еднoй неизвестенъ иудейска християнинъ, защото въ него се покарвало учениетъ на Назорейтъ, Евонигъ и Елкеситѣ, всички иудейска еретици отъ първитѣ врѣмена на Християнската църква. Друго съчинение подобно на климентийтъ отъ края на второто столѣтие (170) имае Климентовитѣ упознавания, които, написани сжщо на грѣцки, се изгубили и отъ тѣхъ били останали само нѣ-

колко откъслечи на латински по прѣвода на Руфина, презвитеръ на Аквилиската църква, подъ наименованието *Rescriptum Clementinae*. Въ десетото столѣтие Симеонъ Метафрастъ, както се прѣполага, възползванъ отъ горнитѣ двѣ апокрифни съчинения, както и отъ други извори нему съврѣмени, съставилъ другъ трудъ надписанъ: „Кратка история за дѣянията, пѣтешествията и проповѣдитѣ на святаго и върховнаго апостола Петра отъ Климента епископа Римски съ приложение и на неговото животописание до Иакова епископа Иерусалимски“. Сжщиятъ Метафрастъ е написалъ по-късно, въ оято и „Мъченичеството на св. Климента Римски“. Отъ тѣзи метафрастови книги, навѣрно, е съставено и „Житието и страдание святаго священомученика Климента Папы Римскаго“ и вмѣстено въ прѣводъ въ нашитѣ четинини на 25 ноември, когато се чествува паметъта на св. Климента.

литъ на Климента се срѣзнали и събрали съ синоветъ си Св. Климентъ придружавалъ апостола Петра навсѣкждѣ и вземалъ участие въ апостолскитъ му трудове. Той билъ ржкоположенъ въ епископски санъ отъ апостола Петра и, слѣдъ епископитъ Лина и Клита, станалъ Римски епископъ. Римскиятъ императоръ Траянъ заповѣдалъ да приканятъ св. Климента или да принесе жертва на идолитъ или да бжде изпратенъ на заточение. Св. Климентъ прѣдпочелъ второто и билъ заточенъ въ Понтъ. Но понеже и тукъ той продължавалъ да проповѣдва словото Божие, Траянъ изпратилъ високъ сановникъ да го прикани да млъкне и не проповѣдва. Пратеникътъ на Траяна изпѣлнилъ дадената му заповѣдъ. Ала св. Климентъ не прѣклопилъ глава, затова вързали на шията му котва и го хвърлили въ дълбокото море. Въ деветото столѣтие, когато св. славянски просвѣтителъ Кирилъ и Методий отивали да проповѣдватъ на хазаритъ Евангелието, намѣрили въ Херсонъ мощитъ на св. Климента, взели ги и ги прѣнесли въ Цариградъ.

Но тия свѣдения, като извлѣчени отъ апокрифни книги или отъ неизвѣстни източници, нѣматъ такава историческа достовѣрностъ, каквато можеха да иматъ, ако бѣха прѣдадени отъ писатели, които излагатъ събития надлежно провѣрени. Затова при оскъждността отъ достовѣрни данни за живота и дѣйността на св. Климента, историята се ограничава да приеме за достовѣрно, че той слѣдъ Лина, Аненклита или Клита е билъ трети по редъ епископъ, че светителствувалъ деветъ годони въ Римъ отъ 92—101 г. и починалъ споредъ едни отъ древнитъ писатели мирно, а споредъ други мъченически. Послѣдното приематъ и нашитъ агиографни книги, и затова го наричатъ священномъченикъ.

До края на деветото столѣтие бѣха извѣстни и на лице двѣтъ Климентови послания до коринтяни. Оттогава насетнъ дълго врѣме на се знаеше, какво стана съ тѣхъ, затова и ги считаха за изгубени. Но когато ученитъ се бѣха заловили да изучаватъ така наречения александрийски кодексъ, който прѣзъ 1628 г. Кирилъ Лукарисъ, първомъ Александрийски, а сетнѣ и Цариградски патриархъ, подарилъ на английския кралъ Каролъ, тѣ намѣрили въ него, освѣнъ Вѣтхия и Новия завѣти, и двѣтъ Климентови послания. Понеже александрийскиятъ кодексъ, споредъ мнѣнието на опитни палеографи, е отъ първитъ десетилѣтия на петото столѣтие, затова той се счита като единъ отъ многоцѣннитъ ржкописи, останали отъ старо врѣме. Но Климентовитъ послания се оказали осакатени. Извѣстни части отъ тѣхъ липсували. Ала и въ това състояние тѣ били издавани нѣколко пжти отъ 1633 година до 1875 г., когато тѣ за пръвъ пжтъ видѣха бѣлъ свѣтъ цѣли и неповрѣдени. Издательтъ имъ е Високопрѣосвещенниятъ Филотей Вриенний, митрополитъ Сърски най напрѣдъ,

сетнѣ Никомидийски, а сега почиващъ въ оставка поради старостъ при Халкинското богословско училище, дѣто той получилъ първото си богословско образование, а сетнѣ го допѣлнилъ въ Германия съ иждивението на грѣцкия меценатъ на елинското образование Г. Зарифи.

Учениятъ Филотей Вриенний, когато управляваше великата народна грѣцка школа въ Фенеръ, намѣрилъ цѣли двѣтъ послания на св. Климента въ единъ ржкописъ, съхраняванъ въ библиотеката на божигробския метохъ въ Фенеръ. Ржкописътъ, писанъ въ 1056 г., освѣнъ двѣтъ Климентови послания до коринтяни и други нѣкои произведения отъ християнската писменостъ, съдържалъ и издадения за пръвъ пжтъ на бѣлъ свѣтъ отъ сжщия митрополитъ Филотей многоцѣненъ паметникъ отъ 120—160 г. „Дидахи тонъ додека апостолонъ“ (Поучение на дванадесетъ апостоли), който, прѣведенъ и на бѣлгарски отъ г. Панаретова, професоръ въ Робертъ-колежъ, е обнародванъ, не помнимъ коя година, въ „Периодическото списание“ на Бѣлгарското книжовно дружество.

За подлинността на второто Климентово послание до коринтяни отъ старо врѣме има разни мнѣния. Едни мислятъ, че то не е писано отъ св. Климента, а отъ другъ нѣкой неизвѣстенъ авторъ. Други пжкъ поддържатъ, че то било не послание, отправено отъ св. Климента до коринтяни, а негова проповѣдъ, достигнала до Коринтъ и запазена тамъ. Това мнѣние приема и Високопрѣосвещенниятъ Филотей Вриенний. Има обаче и друго мнѣние, че то било прибавка къмъ съчинението на апостолския мжжъ Ерма „Пастиръ“ или послание отправено все пакъ до коринтяни отъ Римскиятъ епископъ Сотиръ, който е светителствувалъ отъ 167—175 г. Но ако и да се оспорва подлинността на второто Климентово послание, въ древната църква то е било почитано и уважавано, както става явно отъ добритъ отзиви, които правятъ за него нѣкои древни писатели, както и отъ обстоятелството, че въ старо врѣме то се е разпространявало заедно съ първото Климентово послание, което единодушно всички почти стари и нови писатели и критици, занимаващи се съ древната християнска писменостъ, признаватъ за дѣло на св. Климента.

За това послание има много добри отзиви още отъ найстаритъ врѣмена на християнската църква. Св. Иринеи го нарича „най-задоволително“; Евсевий „велико и чудно“; Иеронимъ „твърдъ полезно“; Фотий „забѣлжително“, Климентъ Александрийски го има за апостолско — въ по-широка смисълъ на думата — писмо. Дионисий, епископъ Коринтски, отъ 175 г. свидѣтелствува, че това послание на св. Климента, като твърдѣ поучително, се четѣло въ църква всѣка недѣля. Евсевий, Епифаний и Иеронимъ споменуватъ, че по-късно то се четѣло не само въ Коринтската, но и въ други църкви. Това употрѣбление на първото послание на св. Климента въ

разни мѣста на древната църква е дало поводъ да бжде разпространявано въ ръкописи, които съдържаха Свещеното писание както става явно отъ споменатия по-горѣ александрийски кодексъ. Съ сжщата причина трѣбва да се обясни и това, дѣто двѣтъ Климентови послания сж минати въ реда на светитѣ и уважавани книги, изброени въ 85 апостолско правило. Важността и значението, които е отдавала отъ старо време християнската църква на това послание, дадоха и намъ поводъ да изпълнимъ една откоleshна наша мисль — да го прѣведемъ на български. Прѣводътъ и всички други свѣдения за посланието и автора му сж, споредъ изданието на Високопрѣосвещенаго Филотея Вриенния, краснорѣчивъ, ученъ и уважаванъ нашъ учителъ, когато прѣзъ 1861—1863 г. се учехме въ послѣднитѣ класове на Халкинското богословско училище.

Първо послание на Климентъ до Коринтлитѣ.

1 Гл. ѱ. Божиата църква въ Римъ до Божиата църква въ Коринтъ — до призванитѣ, които сж осветени по воля Божию чрѣзъ Господа нашего Иисуса Христа — благодать и миръ отъ Вседържителя Бога чрѣзъ Иисуса Христа да ви се умножатъ.

Поради злочестинитѣ и прѣмеждията, които внезапно и една слѣдъ друга ни сполетѣха, ние закъснѣхме да се погрижимъ, любезни, за разискванитѣ у васъ работи, а особено за отвратителния и беззаконенъ смуть, съвѣмъ чуждъ и страненъ за Божиитѣ избраници, който нѣколко дръзки и своеволни лица до такова безумие разпалиха, щото уважаваното, прочуто и на всички човѣци обично ваше име твърдѣ много да се хули. Защото кой е дошелъ у васъ и не е похвалилъ вседобродѣтелната и твърда ваша вѣра, не се е почудилъ за вашето мадро и искрено во Христѣ благочестие, не е разгласилъ вашия щедъръ и гостолубивъ нравъ и не ви е ублажилъ за вашето съвършено и здраво знание? Защото всичко вършехте нелицеприятно и постѣнвахте споредъ законитѣ Божии, покорявахте се на вашитѣ прѣдетелители и отдавахте на старцитѣ у васъ приличната честь. Младитѣ не оставяхте да сж високомѣрни и лекомислени. На женитѣ порячвахте да вършатъ всичко съ непорочна, строга и чиста съвѣсть, като обичатъ мажетѣ си, както е прилично и ги поучавахте да сж послушни, цѣломъдрени, строги и внимателни къщовници.

2 Гл. б. Всички бѣхте смирени, за нищо не се гордѣяхте, по бѣхте готови да се покорявате, отколкото да заповѣдате; бѣше ви по-приятно да давате, отколкото да вземате, задоволявахте се съ напѣтствованията Христови и внимавахте на тѣхъ, бѣхте прѣгърнали прилежно словесата Христови и имахте прѣдъ очи страданията Му. Така бѣше обладалъ всички дълбокъ и богатъ миръ и ненаситенъ копнежъ за добротворство и надъ всички щедро бѣше излъгъ св. Духъ; прѣгьлнени съ божественни пожелания, отъ усърдие благо, отъ увѣреностъ благочестива, въздигахте ръцѣ къмъ Вседържителя Бога и Го молѣхте да ви бжде милостивъ, ако би че неволно сте съгрѣшили въ нѣщо. Деня и ноця се

подвизавахте за цѣлото братство, за да се спасява броят на Божиитѣ избраници съ страхъ и добра съвѣсть. Единъ къмъ други бѣхте искрени, незлобиви и безъ лукавство. Всѣки смуть и всѣки разколъ ви бѣше отвратителенъ. За прѣгрѣшенията на ближнитѣ си жалѣхте, тѣхнитѣ недостатъци смѣтахте за свои. Готови на всѣко благо дѣло, не се двоумѣхте прѣдъ всѣкакво добротворство. Украсени съ поведение вседобродѣтелно и за уважение достойно, вършехте всичко съ страхъ Божи. Заповѣдитѣ и оправданията Господни бѣха записани върху ширинитѣ на сърдцето ви.

3 Гл. 6. Бѣха ви дадени всѣка слава и голѣмство и се изпълни писаното „Яде, пи, задебелѣ и затлъстѣ и отритна възлюбления“ (Второзаконие гл. 32. 15). Отъ това се породиха ревнувания и зависть, прѣпирня и смуть, гонидба и неуредица, война и плѣнъ. Така възстанаха нечестнитѣ срѣщу почтенитѣ, безславнитѣ срѣщу славнитѣ, безумнитѣ срѣщу умнитѣ, младитѣ срѣщу старитѣ. И понеже всѣка е изоставилъ страхъ отъ Бога, станалъ е кжеогледъ въ вѣрата Му, не ходи по узаконенитѣ отъ Него заповѣди, не живѣе споредъ както прилича на християни, а всѣки поетѣпва споредъ прищѣвкитѣ на лукавото си сърдце и е обладанъ отъ ревнуване несправедливо и нечестиво, чрѣзъ което и смъртъта е влѣзла въ свѣта, затова и правдата и миръ се отстраниха далеко отъ васъ.

4 Гл. 4. Защото писано е така: „И се случи слѣдъ нѣкое време Каинъ принесе Господу царъ отъ земнитѣ плодове и Авелъ сѣщо принесе отъ пѣвороднитѣ на стадото си и отъ тлъстината имъ. И Господъ погледна милостиво на Авела и на дарътъ му, а на Каина и на дарътъ му не погледна благосклонно. Каинъ се много расърди и лицето му се навъси. И каза Господъ Богъ Каину: защо се расърди и защо се навъси лицето ти? Ако струвашъ добро, не е ли прието? Ако ли пѣкъ не правихъ добро, грѣхътъ стои прѣдъ вратата. Той те влѣче къмъ себе си, но ти владѣй надъ него. И рече Каинъ брату си Авелу: да идемъ на полето. И когато бѣха на полето, Каинъ се хвърли върху брата си Авела и го уби“. (Бит. гл. 4. 5 — 9). Виждате, братия, че отъ ревнуване и зависть се извърши братоубийство. Ревнуването стана причина да побѣгне баща ни Яковъ отъ лицето на брата си Исава. Ревнуването стана причина да бжде смъртно гоненъ Иосифъ и да достигне до робуване. Ревнуването принуди Мойсея да бѣга отъ лицето на египетския царъ Фарао, като чулъ отъ съплеменника си думитѣ: „кой те постави за началникъ и сѣдия надъ насъ? Да не искашъ да ме убиешъ, както си убилъ вчера египтянина?“ (Исходъ гл. 2. 14). За ревнуването Ааронъ и Мариама се изключиха отъ стана. (Числа гл. 12. 15). Ревнуването свали

Датана и Аверона живи въ ада, защото бѣха възстанали противъ Божия слуга Мойсея. Отъ ревнуване Давидъ не само че е билъ ненавиденъ отъ иноплеменнитѣ, но и гоненъ отъ царъ Саула.

5 Гл. 5. Но да оставимъ примѣритѣ отъ старо време и да дойдемъ на най близкитѣ борци. Нека вземемъ доблестнитѣ примѣри на нашето поколѣние. По причина на ревнуване и свада най-великитѣ и най-праведнитѣ стѣлпове прѣтърпѣха гонения и до смъртъ се бориха. Нека вземемъ прѣдъ очи добритѣ апостоли — Петра, който за ревнуване несправедливо понесе не единъ или два, но много повече трудове, и така, пострадалъ мъченически, отиде на мѣстото на славата, което му се падаше. Ревнуването и свадата дадоха поводъ на Паела да докаже, че търпѣнието се възнаграждава. Защото слѣдъ като е носилъ седемъ пѣти окови, слѣдъ като е билъ осжденъ на бѣгство и на биене съ камъне и проповѣдвалъ на изтокъ и западъ, той се прослави съ доблестната си вѣра. И най-послѣ, като е далъ на всичкия свѣтъ до края на западъ поука за справедливостъ и пострадалъ мъченически прѣдъ началницитѣ, той тогава се отърва отъ свѣта и отиде на светото мѣсто, като стана най-голѣмъ образецъ за търпѣние.

6 Гл. 5. По стѣжкитѣ на тѣзи добродѣтелни мъже трѣгнаха голѣмо множество избраници, които пострадали съ нанесенитѣ имъ отъ ревнуване много мъжки и изтезания и ни станаха прѣкрасенъ примѣръ. Отъ ревнуване женитѣ Данаиди и Дирки, прѣслѣдвани и прѣтърпѣли тежки и беззаконни мъжки, достигнаха до здравия пѣтъ на вѣрата и получиха, ако и слаби тѣлесно, награда ни доблестъ. Ревнуването е отлѣчило съпруги отъ мъже и измѣни това, що е казалъ нашия баща Адамъ: „Това е кость отъ моитѣ кости и плѣтъ отъ моята плѣтъ“ (Битие 2. 23). Ревнуване и свада подкопаха голѣми градове и затриха велики народи.

7 Гл. 3. Това ви пиша, братия, не само за ваше наставление, но и за наше напоминание, защото и ние се намираме въ сѣщата опасностъ и сѣщия подвигъ прѣдлежи и намъ. Затова нека оставимъ празнитѣ и суетни грижи, нека дойдемъ до славното и строго наше прѣдание и видимъ, що е добро, що е приятно и що е угодно прѣдъ Оногова, който ни е сътворилъ. Нека погледнемъ къмъ кръвта на Христа и нека разберемъ, колко е тя скѣпа на Отца Му Бога, защото е пролѣна за нашето спасение и донесе благодатъта на покаянието на всичкия свѣтъ. Нека прѣминемъ всички родове и нека разберемъ, че Владиката Христосъ отъ родъ на родъ е далъ чрѣзъ покаянието срѣдства на всички, които искатъ да се върнатъ при него. Ное проповѣдвалъ покаяние и тия, които сѣ го послушали, се спасиха. Ионна разгласилъ между ниневитянитѣ, че ще загинатъ, и тѣ се

покаяха за грѣховетѣ си, омилоствиха Бога съ молбитѣ си и добиха спасение, ако и да бѣха чужди за Бога.

8 Гл. ѱ. Служителитѣ на Божията благодать сѣ говорили чрѣзъ Духъ свети за покаяние. Но и Владиката на всичко самъ клетвено говори за покаяние така: „Живъ съмъ Азъ, казва Господъ, не искамъ смъртъта на грѣшника толкова, колкото покаянието му“ (Иезек. 33. 11—12), като прибавилъ и свѣтъ блягъ: „Покайте се, Домъ израилевъ, отъ беззаконieto си. Казахъ на синоветѣ на народа Ми: ако грѣховетѣ ви сѣ отъ земята до небето, и ако сѣ по-червени отъ багрено и по-черни отъ вретиче и се върнете отъ все сърдце при Мене и кажете „Отче!“, ще ви чуя като да сте народъ святъ“ (Иезек. 33. 11—12)¹⁾. И на друго мѣсто казва така: „Измийте се и се очистете, махнете лукавствата отъ душитѣ ви прѣдъ очитѣ ми. Прѣстанете отъ лукавствата си, научете се да правите добро, изискайте правосѣдие, избавете онеправдания, съдете за сирачето, защитете правото на вдовицата и елате да разискваме, говори Господъ. И ако сѣ грѣховетѣ ви като багрено, ще ги направя бѣли като свѣтъ; и ако сѣ като червено, ще ги направя бѣли като бѣла вълна. И ако искате и Ме послушате, ще ядете земнитѣ блага. А ако пъкъ не искате, нито Ме послушате, — мечъ ще ви пояде. Защото устата Господня говори това“ (Исайя, гл. 1. 16—20). Отъ желание да се покаятъ всичкитѣ му любимци, Той ги е подкрѣпилъ съ всесилната Си воля.

9 Гл. ѱ. Затова нека се покоримъ на великолѣпната и славна воля на Бога и, като изпросимъ отъ Него милость и благодать, нека припаднеме и се обърнемъ къмъ милосердието Му, като прѣстанемъ да се занимаваме съ праздни работи, съ разспри и ревнуване, което води къмъ смъртъ. Нека се взремъ въ ония, които сѣ послужили на великолѣпната Му слава съ съвършенство. Нека вземемъ за примѣръ Еноха, който, оправданъ чрѣзъ послушание, се прѣмѣстилъ и не се знае нищо за смъртъта му Ное, като вѣренъ въ служението си, проповѣдвалъ на свѣта пакибитието и чрѣзъ него владиката Господъ е избавилъ животнитѣ, които мирно и въ единомислие влѣзоха въ ковчега.

10 Гл. ѱ. Авраамъ, който е нареченъ приятель, се оказа вѣренъ, защото бѣше послушенъ на словесата Божи. Отъ послушание той напусналъ земята си, роднитѣ си и бащиния си домъ, за да наслѣди Божинитѣ обѣтования, като оставилъ малка земя, слабъ родъ и домъ малкъ. Защото Господъ му каза: „Излѣзъ отъ земята си, отъ родѣтъ си и отъ домѣтъ на баща си, та иди въ земята, която ще ти по-

соча и Азъ ще произведа отъ тебе голѣмъ народъ, ще те благословя, ще възвелича името ти, и ти ще бѣдешъ благословенъ. Ще благословя ония, които те благославятъ, и ще прокълна ония, които те кълнатъ, и въ тебе ще бѣдатъ благословени всички земни племена. (Бит. 12. 1—3). И слѣдъ като се отдѣли Авраамъ отъ Лота, пакъ му каза Богъ: „Дигни очи и погледни мѣстото, дѣто си сега, къмъ югъ и западъ, защото земята, която виждашъ, ще я дамъ всичката на тебъ; и на потомството ти до вѣка, па ще направя потомството ти като земния пѣськъ. Ако нѣкой може да изброи земния пѣськъ, ще бѣде изброено и твоето потомство. (Бит. 13. 14—16). И пакъ казва: „Изведе Богъ Авраама и му рече: Погледни сега на небето и изброи звѣздитѣ, ако можешъ ги изброи. И му рече: толкова ще бѣдатъ твоитѣ потомци“. (Бит. 15. 5—6). И повѣрва Авраамъ въ Бога и това му се зачете за оправдание. Като награда за вѣрата му и гостоприемството му, даде му синъ на стари години и отъ послушание той го принесе жертва Богу на една отъ горитѣ, която му е била посочена.

11 Гл. ѱ. За своето гостоприемство и благочестие Лотъ се избави отъ Содомъ, когато всичката околностъ е била осъждена на огнь и жупель. Съ това Владиката е направилъ явно, че не оставя надѣящитѣ се на Него, а отетмнитѣ наказва и мъчи. Защото заедно съ Лота излѣзе и жена му, но като не е била въ единомислие и съгласие съ него, тя се прѣобърна въ такава личба, цото да стане стѣлбъ отъ солъ до днешния день, за да знаятъ всички, че дводушнитѣ и двоумящитѣ се за силата Божия ставатъ въ личба и осѣда за всички поколѣния.

12 Гл. ѱ. За своята вѣра и гостоприемство се спаси блудницата Раавъ. Защото когато Иисусъ Навинъ изпратилъ съгледатели въ Иерихонъ, мѣстниятъ царъ узналъ, че тѣ сѣ пристигнали, за да шпиониратъ земята му, та изпратилъ да ги уловятъ и умъртвятъ. Гостолобивата Раавъ ги прие въ домѣтъ си и ги скри въ горнята частъ на къщата си подъ грѣситѣ. И когато пристигнаха царскитѣ пратеници, казаха ѱ: „При тебе влѣзоха съгледателитѣ на земята ни. Изведи ги, защото царѣтъ ни така заповѣда“. Тя отговори: „Влѣзоха, наистина, мъжетѣ, които търсите у мене, но тѣ тозъ часъ излѣзоха и трѣгнаха на път“, — като посочваше на разни посоки. И каза на скрититѣ въ дома ѱ мъже: „Азъ зная добръ, че Господъ Богъ вашъ ще ви прѣдаде тази земя. Защото жителитѣ ѱ се страхуватъ и треператъ отъ васъ. Когато, прочее, завладѣете тази земя, спасете мене и домѣтъ на баща ми. И тѣ ѱ казаха: „Така ще бѣде, както на си говорила. Като узнаешъ, че ние сме дошли, събери всичкитѣ твои подъ покривѣтъ ти и тѣ ще бѣдатъ

¹⁾ Дословно не се намира въ Иезекила. Нѣкои отъ критичитѣ поѣд- полагаатъ, че изречението е взето отъ нѣкоя апокрифна книга на Иезекила.

спасени. Защото колкото се намърватъ въвнъ отъ домътъ ти, ще бждатъ погубени“. И дадохъ ѝ червенъ знакъ да го покачи въвнъ отъ домътъ си, и съ това направиха явно, че всички, които вѣрватъ и се уповаватъ на Бога, ще бждатъ избавени чрезъ кръвта Господня. Видите ли, братия, какъ се е проявила у една жена вѣра и пророчество?

13 Гл. г. И така, братия, нека се смиримъ, нека отхвърлимъ всѣка гордостъ, надутостъ, безумче и гнѣвъ, и нека изпълнимъ писаното. Защото Духъ Свети казва: „Да не се хвали мѣдриятъ съ мѣдростѣта си, нито силниятъ съ своята мощъ, нито богатиятъ съ богатството си. Но който се хвали, да се хвали въ Господа за това, че дири и върши съдъ и правда, като си спомнува думитъ на Господа Исуса, които е говорилъ, като учеше свисхождение и милостъ. Той каза така: „Бждете милостиви, за да бждете помилвани. Прощавайте, за да бждате простени. Както правите, така ще правятъ и вамъ. Както давате, така ще ви се даде. Както съдите, така ще бждете съдени. Ако се отнасяте съ благодетъ, ще се отнасятъ и къмъ васъ съ благодетъ. Съ каквато мѣрка мѣрите, ще ви се възмѣри“. Отъ тази заповѣдь и отъ тѣзи наставления нека се водимъ и ние въ живота си, за да бждемъ смирени и послушни на светитъ Му слова, защото светото слово казва: „На кого ще хвърля погледа си, ако не на кроткия и мирния и на оногова, който трепери отъ словата Ми“. (Исайя 62. 2).

14 Гл. д. И така, справедливо и законно е, мѣже братия, повече да сме послушни Богу, отколкото да слѣдваме погнѣнали въ гордостъ и неуредица началници на гнусно ревнуване. Защото не малка вреда, а напротивъ голѣма опасностъ ще прѣтърпимъ, ако безъ огледъ на опасността тръгнемъ по прищѣвкитъ на хора, които се прѣдадохъ на раздори и бунтове, за да ни отстранятъ отъ добрия редъ. Нека се отнасяме помежду си благосклонно — споредъ милосърдието и благодетта на Оногиза, Който ни е сътворилъ. Защото е писано: „Благостнитъ ще наслѣдятъ земята и незлобивитъ ще останатъ върху нея; а беззаконницитъ ще се изтѣрѣятъ отъ лицето ѝ“. (Причти 2. 21—22; Псаломъ 36. 9). И пакъ казва: „Видѣхъ нечестивиятъ да се прѣвъзнася и издига като Ливановитъ кедрѣ, и прѣминахъ, и ето нѣмаше го, и търсихъ мѣстото му и не го намѣрихъ. Пази незлобие и вижъ правота, защото мирниятъ човѣкъ има остатъкъ“. (Псаломъ 36. 35—37).

15 Гл. е. Нека, прочее, се прилѣпимъ къмъ приятелитъ на мира и благочестието, а не къмъ ония, които лицемѣрно иматъ миръ. Казано е нѣкъждъ: „Тоя народъ ме почита съ устнитъ си, а сърдцето му далечъ отстои отъ Мене.“ (Мар. 7. 6; Мат. 15. 8; Исайя 29. 13). И пакъ: „Съ устата си бла-

гославяха, а сърдцето си проклинаха“. (Псаломъ 61. 15.). И пакъ казва: „Съ устата си го ласкаеха и съ езика си го лѣжеха, а сърдцето не бѣше право съ него, нито бѣха вѣрни на завѣта му“. (Псаломъ 77. 36—37). Затова „нѣми да бждатъ лѣстивитъ устни“. (Псаломъ 30. 19). „Ще изтѣрѣи Господъ всичкитъ лѣстиви устни и езикъ велеречивъ, ония, които рекоха: „ще възвеличимъ езика си, устнитъ ни съ наши, кой е намъ господаръ?“ — „Заради страданията на сиромаситъ и заради охканията на бѣднитъ сега ще стана. казва Господъ; ще го положи въ безопасностъ, нѣма да се свѣня за него“. (Псаломъ 11. 5—6).

16 Гл. е. Защото Христосъ е съ смиренитъ, а не съ ония, които се навдигатъ надъ стадото Му. Скиптрътъ на Божието великолѣпие, Господъ Исусъ Христосъ, не е дошелъ съ гордостъ и надменностъ, ако и да е могълъ, а съ смирение, както е говорилъ за Него Духъ свети... Защото говори: „Господи, кой повѣрва на това, що чухме, и мишпата Господня кому се откри? Възвѣстихме прѣдъ него като отроче и като корень отъ суха земя. Нѣма видъ нито величие, и го видѣхме и нѣмаше нито видъ нито красота, които да ни привлѣкатъ къмъ Него. Той бѣ прѣзрѣнъ и умаленъ прѣдъ човѣцитъ. Мѣжъ на скърби и навикналъ да търпи болки, ние отвърнахме отъ Него лицето си. Прѣзрѣнъ бѣ и за нищо не се смѣташе, Той взе на Себе Си нашитъ немощи и нашитъ болки, а ние мислѣхме, че той е уязвенъ, поразенъ и униженъ отъ Бога. Но Той биде нараненъ за нашитъ беззакония и измѣченъ за нашитъ грѣхове. Наказанието биде на Него за нашия миръ и съ Неговитъ рани ние се изпълнихме. Всички ние се заблудихме като овци, всѣки се отби въ пѣтя и Господъ възложи на Него нашитъ грѣхове и Той измѣченъ не отвори устата Си. Като агне водено на заклаване и както овца прѣдъ стригачитъ си е безгласна, така не отвори устата Си, чрезъ угнетение и съдени бѣ грабнатъ. За рода Му кой ще разкаже? Защото е откъснатъ отъ земята на живитъ. За беззаконията на народа Ми достигна до смъртъ. Гробътъ Му се опрѣдѣли между злодѣйцитъ, но Той бѣ погребанъ отъ богатъ. Защото не бѣ направилъ неправда, и въ устата Му нѣмаше лѣстъ, и Господъ иска да Го очисти отъ раната. Ако бжде прѣдаденъ за грѣхъ, душата ви ще види потомство съ дълъгъ животъ и волята Господня е да отнеме болката отъ душата Му, да Му яви свѣтлина и да създаде съ разумъ, да оправдае Праведника, Който служи добръ на мнозина, и грѣховетъ имъ Той ще понесе. Затова Той ще наслѣди мнозина и ще сподѣли съ силнитъ користи, защото душата Му е била прѣдадена на смъртъ и Той бѣ зачисленъ между беззаконнитъ, и понесе грѣховетъ на мнозина и за грѣховетъ имъ бѣ прѣдаденъ. (Исайя гл. 53. 1—12). И пакъ той говори: „А азъ съмъ червей, а не човѣкъ —

укоръ на човѣцитѣ, и нищожество на народа. Всички, които Ме гледатъ, Ме ругаятъ, кимватъ съ глава и казватъ: Като се уповава на Господа, нека Го избави, нека Го спаси, защото Му е угоденъ“. (Псаломъ 21. 7—9). Видите ли, мъже възлюблени, какъвъ е образецътъ, който ни е даденъ? Защото, ако Господъ бѣше толкова смиренъ, какво трѣбва да направимъ ние, които чрѣзъ Него се покорихме на благодатното Му иго?

17 Гл. ѓ. Нека станемъ подражатели на ония, които облѣчени съ кози кожи и кожуси, проповѣдваха Христовото пришествие. Разбираме Илия и Елисея и Иезекииля пророцитѣ, а при това и ония, които сж-засвидѣтелствувани. Авраамъ е свидѣтелствуванъ много добръ, нареченъ е приятель Божи. При всичко това, той, като вдигналъ очи на Божията слава съ смирение каза: „Азъ съмъ земя и пепель“. Така сжщо за Иова е писано така: Иовъ бѣ праведенъ, безпороченъ, истиненъ, богочестивъ и се пазѣше отъ всёко зло. Ала той самъ осжжда себе си, като каза: „Никой не е чистъ отъ петно, дори и единъ день да е живота му“. Мойсей е имеванъ вѣренъ въ всичкия му домъ (Числа гл. 12. 7) и чрѣзъ него Богъ е осждилъ Египетъ на мъки и наказания. Ала и той, ако и прославенъ много, пакъ не се е голѣмилъ, но при откровението, което му е било направено при капината, каза: „Кой съмъ азъ, та ме пращашъ? Азъ съмъ съ слабъ гласъ и тежкъ езикъ. (Изходъ, 3.11; 4.10) Азъ съмъ пара отъ гърне“. (1)

18 Гл. ѓ. Какво да кажемъ за прославения Давидъ, за него Богъ рече: „Намѣрихъ мъжъ споредъ сърдцето си, Давида Иессевъ, когото съ елей вѣченъ помазахъ (Псаломъ 88.21)“. Но и той каза на Бога: „Помилвай ме, Боже, по-голѣмата си милость и по многото си щедрости изглади беззаконието ми. Най-вече омий ме отъ моето беззаконие и очисти ме отъ моя грѣхъ. Защото беззаконията си съзнавамъ и моятъ грѣхъ е винаги прѣдъ мене. Тебѣ, Тебѣ Едному съгрѣшихъ и лошо прѣдъ Тебе извършихъ, тъй че Ти си правъ въ Твоята присяда и чистъ въ Твоя сждъ. Ето въ беззаконие съмъ зачатъ и въ грѣхъ ме роди майка ми. Ето Ти обикна истината въ сърдцето и вжтрѣ въ мене ми яви мъдростъта си. Поръси ме съ исопъ и ще бѣда чистъ. Омий ме и ще бѣда по-бѣлъ отъ снѣгъ. Дай ми да чуя радость и веселие и да се зарадватъ коститѣ отъ Тебе съкрушени. Отвърни лицето Си отъ грѣхоретѣ ми и изглади всичкитѣ ми беззакония. Създай въ мене сърдце чисто и духъ правъ обнови вжтрѣ въ мене. Не ме отхвърляй отъ лицето Си и светия

(1) Изречението „азъ съмъ пара отъ гърне“ дословно не се намира въ Псалмаето.

Твой духъ не отнимай отъ мене. Върни ми радостъта на твоео спасение и съ властенъ духъ ме утвърди. Ще науча беззаконнитѣ на твоитѣ пѣтища и нечестивитѣ къмъ Тебе ще се обърнатъ. Избави ме отъ кръви, Боже, Боже на моето спасение, и езикътъ ще възхвали Твоята правда. Господи, отвори устнитѣ ми и устата ми ще възвѣстятъ Твоята хвала. Защото жертва Ти не искашъ, — азъ бихъ я далъ. Къмъ всеизгори не благоволишъ. Жертва Богу — духъ съкрушенъ: сърдце съкрушено и смирено Ти, Боже, не ще прѣзрешъ“. (Псал, 50).

19 Гл. ѓ. Смирението, покорността и послушността на толкова и такива мъже толкова прославени направиха подобри не само насъ, но и бившитѣ прѣди насъ поколѣния, които съ страхъ и истина възприеха Божитѣ словеса. И така, като станаме причастници на велики и славни дѣла, нека се възвърнемъ на зададената намъ отначало цѣль — мирътъ. Нека се взремъ въ Бащата и Твореца на цѣлия свѣтъ и нека се прилѣпимъ къмъ великолѣпнитѣ Му и щедри дарове на мира. Нека го видимъ мислено и нека се взремъ съ душевнитѣ си очи въ великолѣпната Му воля. Нека разберемъ, колко безъ гнѣвъ се отнася Той къмъ всичката си тварь.

20 Гл. ѓ. Небесата, които туря въ движение управленнето Му, мирно Му се покоряватъ. Деньтъ и нощта прѣминаватъ опрѣдѣлениятъ имъ отъ Него пакъ, безъ да си прѣчатъ единъ на други. Слънцето, луната и събраията на звѣздитѣ се движатъ споредъ заповѣдта Му въ съгласие вжтрѣ въ опрѣдѣленитѣ имъ граници безъ никакво отстъпване. Земята, наплодвана съгласно волята Му, дава на свое врѣме изобилна храна за чловѣцитѣ, за звѣроветѣ и за всички животни, които живѣятъ върху нея, безъ да се противи, безъ да измѣнява нѣкоя отъ заповѣдитѣ Му. Незслѣдванитѣ и неизказани наредби на безднитѣ и на подземнитѣ се основаватъ на сжщитѣ повеления. Дъното на безпрѣдѣлното море, образувано за събиране водата при самото сътворение, пази положенитѣ на морето прѣдѣли, и както му е заповѣдалъ Богъ, така и прави. Той каза: до гукъ ще дойдешъ и вълнитѣ ти ще се прѣчупватъ въ твойтъ пространства. Непроходимиятъ за чловѣцитѣ океанъ и слѣдващитѣ слѣдъ него мирове се управляватъ по сжщитѣ Владикови заповѣди. Врѣмена пролѣтни, лѣтни, есенни и зимни въ миръ слѣдватъ едни по други. Вѣтроветѣ на свое врѣме безъ спънка извършватъ службата си. Незчерпаеми извори, създадени за наслада и здравие, непрѣкъснато подаватъ потрѣбнитѣ за живота на хората свои гърди. Най-малкитѣ животни се сбиратъ въ миръ и единомислие. Великиятъ Творецъ и Владика на всичко е запо-

вѣдалъ на всичката тварь да прѣбжда въ миръ и единомислие, като е облагодѣтелствувалъ всичко, а най-много насъ, които прибѣгваме до милосърдието Му чрѣзъ Господа нашего Иисуса Христа, Комуто подава слава и величие во вѣки вѣковъ. Аминъ.

21 Гл. кѣ. Гледайте, възлюбени, да не се обърнатъ многото Му благодѣния въ осжждане на всички ни, ако би че не се държимъ както е достойно за Него и ако не вършимъ въ единомислие това, що е добро и угодно прѣдъ Него. Защото казано е нѣкъдѣ: „Духъ Господень е свѣтилникъ, Който издирва съкровения мисли на сърдцето“. Нека видимъ колко е близко Той, и нека знаемъ, че нищо отъ мислитѣ и размисленията ни, които правимъ, не Му избѣгва. Справедливо е, слѣдователно, да не отстъпваме отъ волята Му. По добръ е да се противимъ на челоуѣци безумни и глупави и на такива, които се навдигатъ и се хвалятъ съ надменни и надути думи, отколкото на Бога. Нека се засраимъ отъ Господа Иисуса Христа, Който е далъ кръвта Си за насъ; къмъ прѣдстоятелиѣ си да се отнасяме съ свѣнъ, старцитѣ да почитаме, младитѣ да възпитаваме съ страхъ Божи, женитѣ си да уштваме къмъ доброто. Тѣ нека проявятъ обичливиятъ нравъ на чистотата, нека докажатъ ненакърнено разположението си къмъ кротостта, нека изтъкнатъ чрѣзъ мълчание умѣреността на езика си, нека обичатъ наравно всички, които се боятъ отъ Бога, а не по прѣдпочитане. Дѣцата си поучавайте на Христовата поука. Нека се научатъ, каква сила има прѣдъ Бога смрението, какво може да направи прѣдъ Бога чистата любовь, колко страхътъ Божи е добъръ, великъ и спасителенъ за всички, които живѣятъ по Бога свето и съ чиста свѣстъ. Защото Той изпитва мисли и пожелания, диханието Му се намира въ насъ и когато поиска отнима го.

22 Гл. кѣ. Всичко това укрѣпява вѣрата въ Христа. Защото Той чрѣзъ Духа Светаго ни призовава така: „Дойдете, дѣца, и слушайте Ме: на страхъ Господень ще ви науча. Искан ли челоуѣкъ да живѣе и обича ли дълголѣтие, за да види блага? Държъ езика си отъ зло и устата си отъ коварни думи. Отклонявай се отъ злото и върши добро. Търси миръ и свѣдвай подиръ него. Очитѣ на Господа сж обърнати къмъ праведницитѣ и ушитѣ Му къмъ тѣхния повикъ. Но лицето на Господа е противъ ония, които вършатъ зло, за да изтрѣби отъ земята помена имъ. Извика праведникътъ и Господъ слуша и го избавя отъ всички скърби. Много сж мжкитѣ на грѣшника, а уповающиятъ на Господа ще бжде помилванъ“, (Псаломъ 33. 12–18).

23 Гл. кѣ. Всемилюствивиятъ и благодѣтеленъ Ваща милува, които Му се боятъ; съ кротостъ и благодетъ раздава милос-

титѣ си на ония, които пристѣпятъ къмъ Него съ чистъ умъ. Затова да не сме двоедушни, нито да се двоумимъ за славнитѣ Му и прѣвъзходни дарования. Далечъ отъ насъ да бжде изречението, което казва: „За окайване сж двоедушнитѣ, които въ душиѣ си се двоумятъ и казватъ, чухме всичко това, че е станало въ врѣме на бацитѣ ни и ето остарѣхме и нищо отъ това не ни се случи. О, безумни, сравнете себе си съ дърво. Земете лозата, най-напрѣдъ падатъ листитѣ и сетнѣ израства ластаръ, сетнѣ листъ, сетнѣ цвѣтъ и слѣдъ това горида, най-послѣ се явява грозде. Видите ли, че въ кжсо врѣме узрѣва плода на дървото? Наистина, скоро и внезапно ще се сбјдне волята Му и, споредъ свидѣтелството на писанието, скоро ще дойде и нѣма да се забави и внезапно ще дойде Господъ въ храма си и светиятъ, Когото вие очаквате“. (Малах. 3. 1).

24 Гл. кѣ. Нека си спомнимъ, възлюбени, какъ Владиката непрѣстано ни показва бждащето възкресение, което е започналъ, като възкрѣсиль отъ мъртвитѣ Господа Иисуса Христа. Нека вземемъ въ внимание, възлюбени, възкресението, което става често. Деньтъ и ношътa ни показватъ ясно възкресението. Заспива ношътa, дига се деньтъ. Отхожда деньтъ, настава ношътa. Нека вземемъ плодоветѣ. Съхожда деньтъ, настава ношътa. Нека вземемъ плодоветѣ. Съхожда деньтъ и по какъвъ начинъ става? Излѣзълъ сѣячътъ, нахвърлилъ въ земята всѣкакъвъ видъ сѣме, което пада на земята сухо и голо и се разлага. Сетнѣ величественото производѣние на Владиката го възкрѣсява отъ разлагането и отъ едно зърно изважда изобиленъ плодъ.

25 Гл. кѣ. Нека обърнемъ внимание на странното знамение, което става въ източнитѣ страни, т. е. кждѣ Арабия. Тамъ съществува една птица на име фениксъ. Тя е единородна и живѣе петстотинъ години и когато приближи врѣме да умре, тя си прави гнѣздо отъ ливанъ и смирна и други аромати, въ което, като се свърши врѣмето, влиза и умира. Отъ разложената ѣ плътъ се ражда червей, който се храни отъ влагата на умрѣлото животно и добива перушина; сетнѣ като се засили, вдига гнѣздото, дѣто се намиратъ коститѣ на починалата птица, минава отъ Арабия въ Египетъ въ Илиуполь, и деня прѣдъ очитѣ на всички полита върху капището на слънцето, поставя тамъ коститѣ и сетнѣ отлита назадъ. Свещеницитѣ гледатъ въ кондикитѣ и намиратъ, че тя е пристигнала слѣдъ петстотинъ години.

26 Гл. кѣ. И така, бива ли да мислимъ за нѣщо велико и дивно, ако Създателътъ на всичко възкрѣси ония, които Му сж служили съ убѣждение и блага вѣра, когато и чрѣзъ птица ѣ показва великото Си обѣтование? Защото се казва нѣкъдѣ: „Ще ме въздигнешъ и ще те възхваля. Легнахъ, заспахъ и станахъ, защото Ти си съсъ мене (Псаломъ 3.6)“.

Иовъ пъкъ казва: „И ще въздигнешъ тази ми плътъ, която е изтърпяла всичко това“. (Иовъ гл. 19. 25—26).

27 Гл. кз. Чръзъ тази надежда нека се свържатъ душитѣ ни съ Оногова, Който е вѣренъ въ обѣщанията и справедливъ въ присъдитѣ. Който е заповѣдалъ да не се лъже, много повече самъ Той нѣма да лъже. Защото освѣнъ лъжата нищо друго не е невъзможно у Бога. Нека се съживи въ насъ вѣрата Му и нека разберемъ, че всичко Му е близко. Всичко е сътворено съ величавото Му слово, Той може съ думата си всичко да унищожи. Кой ще Му каже: какво си направилъ? Или кой ще се противи на властѣта на силата Му? Всичко ще направи, когато иска и както иска и нѣма да застане нищо отъ това, което Той е рѣшилъ. Всичко е прѣдъ Него и нищо не избѣгва волята Му, ако небесата проповѣдватъ славата Божия и твърдѣта възвѣстява за дѣлата на Неговитѣ рѣцѣ. И ако день на день рѣчь прѣдава и нощ на нощ вѣсть донася, нѣма езикъ и нарѣчие, дѣто не би се чувалъ тѣхниятъ гласъ. (Псаломъ 18.2—4).

28 Гл. кй. И така, понеже Той вижда и слуша всичко, затова нека се убоимъ отъ Него и нека се отстранимъ отъ врѣднитѣ пожелания на злитѣ дѣла, за да избѣгнемъ съ Неговата милостъ бѣднитѣ наказания. Защото кѣдѣ можемъ да избѣгаме отъ силната Му рѣка? И кой свѣтъ ще приеме оногова, който иска да се крие отъ Него? Защото казва нѣкъдѣ писанието: „Кѣдѣ ще отида и кѣдѣ ще се скрия отъ лицето Ти? Ако възлѣза на небото, Ти си тамъ. Ако отида на края на земята, тамъ е твоята десница. Ако се спусна въ бездната, тамъ е духътъ Ти. (Псаломъ 138. 7—10). Кѣдѣ, прочее, може да отиде човѣкъ и кѣдѣ да побѣгне отъ Оногова, Който съдържа всичко?

29 Гл. кд. Нека, прочее, пристѣпимъ къмъ Него съ душа благочестива, като вдигаме къмъ Него рѣцѣ чисти и неосквернени и обичаме снисходителния и милостивъ нашъ Баща, който ни избра за Свой дѣлъ. Защото така е писано: „Когато при разпрѣсането на Адамовитѣ синове, Вишниятъ раздѣляше народитѣ, тогава постави прѣдѣли на народитѣ споредъ броя на ангелитѣ Божи, и народътъ Му Иаковъ стана дѣлъ Господень и негово наслѣдие — Израилъ“ (Второ закон. 32. 8—9). И на друго мѣсто казва: „Его Господь отдѣля за себе Си народъ измежду народитѣ, както човѣкъ взима отъ гумно наченкитѣ си. И ще излѣзе отъ този народъ най-светото“. (1)

30 Гл. й. И така, като сме свети части, нека правимъ всичко, що подабава на светостѣта, като отбѣгваме одумки, мръс-

(1) Изречението е съставено отъ Второзаконие 4. 34. отъ Чис. 18. 17. и отъ 2. Парал.

ни и нечестиви сплитания, пиянства и нововедения, гнусни пожелания, мръсно прѣлюбодѣяние и отвратителна гордостъ. Защото Богъ, казва, се противи на горделивитѣ, а къмъ смиренитѣ благоволи. (Притчи 3. 14. Посл. 4. 6. Ап. Петъръ 5. 5.) Затова нека се прилѣпимъ къмъ ония, на които е дадена Божията благодать. Нека бѣдемъ единомислени, смирени, въздръжни, далечъ отъ всѣка шепотня и клеветена и нека се оправдаваме не съ думи, а съ дѣла. Защото казва: „който говори много и ще чуе много; или многоглаголивиятъ мисли, че е праведенъ?“ (Иовъ 11. 2—3). Краткъкъ бива животътъ на родения отъ жена, когото хвалятъ. Не бѣди великъ съ думи, нека бѣде похвалата ни у Бога, а сами да не се хвалимъ. Защото Богъ ненавижда самохвалцитѣ. Нека други свидѣтелствуватъ, че дѣлата ни сѣ добри, както сѣ свидѣтелствували за бацитѣ ни — праведницитѣ. Дързки, своеловни и нахални биватъ проклетитѣ отъ Бога, а благословенитѣ — снисходителни, смирени и кротки.

31 Гл. лй. Нека се прилѣпимъ къмъ Божието благословение и нека видимъ, какъ се добива то. Нека разгърнемъ това, което е ставало отъ самото начало. Защо е билъ благословенъ баща ни Авраамъ? Нали за това, че бѣше праведенъ и искренъ въ вѣрата си? Исаакъ, който знаеше съ увѣреностъ бѣдащето, съ радостъ прие да бѣде принесенъ жертва. Иаковъ съ смирение се изсели заради брата си и отиде при Лавана и слугува, и затова му се дадохъ дванадесетѣтъ израилеви колѣна.

32 Гл. лб. Ако разгледа човѣкъ точно единъ по единъ отдѣлно всичкитѣ дарове, които е далъ Иаковъ, ще види, колко велики сѣ тѣ. Отъ него сѣ всички свещеници и левити, които служатъ на жертвеника Божи. Отъ него е Господь Иисусъ по плътъ. Отъ него сѣ царе, князе и началници отъ Иудовото колѣно. И другитѣ му колѣна не сѣ по долни, защото Богъ е обѣщаль, „потомството ти ще бѣде като звѣздитѣ на небето“. И така, всички се прославиха и възвеличиха не сами или чръзъ дѣлата си, или чръзъ справедливото си поведение, което сѣ имали, но по волята на Бога. И ние, прочее, призвани по волята Му въ Христа Иисуса, се оправдаваме не сами чръзъ себе си, нито чръзъ нашата мъдростъ, или благоразумие, или благочестие или дѣла, които извършихме съ чисто сърдце, но чръзъ вѣрата, чръзъ която Вседържителътъ Богъ е оправдалъ всички отъ вѣкове. Нему да бѣде слава во вѣки вѣковъ. Аминъ.

33 Гл. лг. И така, какво да сторимъ, братия? Да прѣстанемъ ли да правимъ добро и да оставимъ любовтѣта? Да не дава Владиката да става това съ насъ. Но нека побързаеме да вършимъ всѣко дѣло благо съ усърдие и постоянство. Защото Създательтъ и Владиката на всичко самъ

се радва на дѣлата Си. Съ величайшата Си властъ утвърди небесата, а съ необятната си мъдростъ ги украси. Земята отдѣли отъ водата, въ която тя плуваше, и я укрѣпи върху яката основа на волята Си; на живущитѣ върху нея животни заповѣда да сѣществуватъ, като ходятъ съгласно съ заповѣдта Му. При това, като сътвори морето и животнитѣ въ него, заключи ги съ своята сила. Надъ всичко съ светитѣ Си рѣци създаде най-прѣвзходното и най-великото по умъ сѣщество—человѣка, който е начертание на образа Му. Защото Богъ е рекълъ така: „Да сътворимъ человѣка по нашъ образъ и по наше подобие“; и сътвори Богъ человѣка, мъжъ и жена ги сътвори. Всичко това като привърши, похвали го, благослови го и рече: „плодете се и множете се“ (Вит. 1. 26—28). Видѣхме, че всички праведници сж били украсени съ добри дѣла, а Господъ самъ, като украси Себе Си съ добри дѣла, се е зарадвалъ. Като имаме, прочее, таквъ образецъ, безъ бавежъ нека се съобразимъ съ волята Му и съ всичката си сила нека вършимъ дѣла справедливи.

34 Гл. 14. Добриятъ работникъ съ смѣлостъ си изкарва прѣхраната отъ работата си. Мързеливиятъ и разпуснатия не може да дигне очи прѣдъ работодателя. Трѣбва, прочее, да сме усърдни къмъ добротворство. Защото той — работодателятъ—дава всичко. Прѣдказано ни е. Ето Господъ и заплатата прѣдъ лицето Му, за да въздаде на веѣкиго споредъ дѣлата му. (Ис. 40. 10—62, 11. Откр. 22. 12). Той подканва насъ, които върваме въ Него отъ все сърдце, да не сме разпуснати, нито лѣниви къмъ веѣко добро дѣло. Нашата похвала и дързновение да бѣде въ Негово име. Нека се покоряваме на волята Му. Защото и писанието казва: десетъ хиляди десетохилядници Му прѣдстояха и хиляди хилядници Му служеха и възклицаваха святъ, святъ, святъ, Господъ Саваотъ, всичката тварь е пълна съ славата Му (Данаилъ 7. 10. Исая 6. 3). И ние, прочее, мислено избрани на едно въ единаомислие, като изъ една уста нека издигнемъ гласъ къмъ Него усърдно, за да станемъ и ние участници на великитѣ Му и славни обѣтования. Защото казва, око не е видѣло, ухо не е слушало, и на человѣкъ на сърдцето не е дохаждало това, което Господъ е приготвилъ за ония, (Гл. I Кор. 2, 9) които Го очакватъ.

35 Гл. 15. Колко благи и чудни сж, възлюблени, Божиитѣ дарове! велелѣние съ справедливостъ, истина съ откровеностъ, вѣра съ увѣреностъ, въздържание съ светостъ, и всичко това подпада подъ нашия разумъ. Какво е приготвяването за тия, които постоянно стъватъ? Създателятъ на вѣковетѣ и Отецъ Всевякъ, Той знае количеството и хубостта му. А ние нека се потрудимъ да се намѣримъ въ числото на тия, които постоянно стъватъ, за да вземемъ участие

въ обѣщанитѣ дарования. Какъ ще стане това, възлюблени! Ако умѣтъ ни бѣде опрѣвъ на Бога съ увѣреностъ, ако по-диримъ това, което е добро и угодно Нему, ако извършимъ това, което е съгласно съ прѣчистата Му воля и трѣгнемъ по пътя на истината, като отхвърлимъ отъ себе си веѣка неправда и беззакония, користолобие, прѣпирни, злонравие и лѣсть, шепотни и прѣдумки, богоненавистничество, гордостъ и надменостъ, пустословие и негостолобие. Които вършатъ това, сж умразни на Бога. И не само които вършатъ, но и тия, които имъ съзволюватъ. Защото писанието казва: „На грѣшника Богъ говори, защо проповѣдвашъ Моитѣ устани и влагашъ въ устата си завѣта Ми, а самъ мразишъ наставлението Ми и хвърляшъ задъ себе си думитѣ Ми? Кога видишъ крадецъ, сбличавашъ се съ него и съ прѣлободѣйци дружишъ. Устатата си отваряшъ за злодуство и съ езика си плетешъ коварство. Седишъ и говоришъ противъ брата си, клеветишъ майчина си синъ. Ти върши това, а азъ мълчахъ. Ти помисли, че и азъ съмъ, какъвто си ти. Ще те избличи и ще прѣдстави прѣдъ очитѣ ти (твоитѣ грѣхове). Разберете това вие, които забравяте Бога, за да не ви грабне като лъвъ и не ще има, който да ви избави. Жертва на хвала ще ме прослави, тамъ е пътятъ на оногова, комуто ще явя спасението Ми. (Псал. 49. 16—23).

36 Гл. 15. Този е пътятъ, възлюблени, чрѣвъ който намѣрихме нашето спасение, Исуса Христа, цървосвещеника на нашитѣ приношения, покровителя и помощника на нашата немощъ. Чрѣвъ Него дигаме очи къмъ небеснитѣ вишини. Чрѣвъ Него виждаме като въ огледало непорочния и висшия Божи образъ. Чрѣвъ Него се отвориха очитѣ на сърдцето ни. Чрѣвъ Него неразбраниятъ и помраченъ нашъ умъ разцвѣнува прѣдъ чудната Му свѣтлина. Чрѣвъ Него владика-та пожела да вкусимъ отъ безсмъртного знание. Той, бидейки сияние на величието Му, толкози по-горенъ е отъ ангелитѣ, колкото по отлично име е наследилъ (Евр. 1. 3—13). Защото е писано така: „Ти правишъ вѣтроветѣ свои ангели и пламящия огънь свой служителъ (Псал. 103. 4). За сина Си Владиката рече така: „Ти си мой синъ. Азъ днесъ те родихъ. Искай отъ мене и ще ти дамъ народитѣ за твое наследѣние и прѣдѣлитѣ земни за твое владѣние (Псал. 2. 7—8). И пакъ му казва: „седи отъ дѣсно Ми, докль туря твоитѣ врагове подножие на нозѣтъ ти“ (Псал. 109. 1). Кой сж враговетѣ Му? — Разваленитѣ и противницитѣ на волята Му.

37 Гл. 15. И така, нека воинствуваме, мъже братия, като постоянно стъваме здраво на прѣчиститѣ Божии заповѣди. Нека вземемъ въ внимание, съ какво благочестие, съ каква готовностъ, съ каква покорностъ войницитѣ изпълняватъ това, което заповѣдватъ нашитѣ началници. Не всички сж

воеводи, нито хилядоначалници, нито стоначалници, нито петдесетоначалници, и тъй нататък, но всеки въ своя полк извършва това, което повелява царът и началниците. Голѣмцитѣ безъ малки не могат да съществувать, нито малките безъ голѣмцитѣ. Въ всичко става едно смѣване, и сетѣ настава употрѣбата. Да вземемъ тѣлото ни. Главата безъ носѣ нищо не е; така също и носѣтъ безъ главата. И най малките части на тѣлото ни сѣ нуждни и полезни за цѣлото тѣло, ала всички членове помагат и се покоряват, за да се запазва цѣлото тѣло.

38 Гл. **лѣ**. Нека, прочее, се съхранява цѣлото ни тѣло въ Христа Исуса и нека всеки се повинува на ближния си, за което е и поставенъ всеки на даруваното му положение. Силниятъ нека се грижи за слабия, а слабиятъ нека се свѣнява отъ силния. Богатиятъ да подава на сиромаша, а сиромашѣтъ да благодари Богу, че е далъ, кой да удовлетворява лишенията му. Мъдриятъ да показва мъдростѣта си не съ думи, а съ дѣла добри. Смрениятъ да не свидѣтельствува самъ за себе си, че е такъвъ, а да оставя други да му свидѣтствувать. Чистиятъ по плѣтъ да се не гордѣе, като знае, че другъ е, който му дарува въздържанието. Нека размислимъ, братия, отъ каква материя сме направени, какви и какъ влѣзохме въ свѣта, отъ какъвъ гробъ и тъмнина ни изкара и въведе въ тоя свѣтъ нашиятъ Създателъ и Творецъ, като е приготвилъ благодарѣнията си, прѣди да се родимъ ние. И така, като добихме всичко отъ Него, длѣжни сме за всичко да благодаримъ Нему, Комуто подобава слава во вѣки вѣковъ Аминъ.

39 Гл. **лѣ**. Безумни и неразбрани и глупави и невъзпитани човѣци, отъ желание да се прѣвъзнасятъ, ни хулятъ и ни се присмивать. Какво може да направи смъртенъ човѣкъ? или каква е силата на земнородния? Защото е писано „Не бѣше образъ прѣдъ очитѣ ми, но само слушахъ вѣтрецъ и гласъ. Какво? Ще бѣде ли човѣкъ чистъ прѣдъ Господа, или мжжъ непороченъ по своитѣ дѣла? Ако на рабитѣ си не вѣрва, и въ ангелитѣ съгледва нѣщо опъчно, и небето не е чисто прѣдъ него, колко повече сѣ нечисти прѣдъ Него живущитѣ въ домове отъ прѣстъ, отъ която и ние сме направени? Порази ги по начинъ на молецъ, и отъ заранъ до вечеръ ги нѣма вече. Понеже не можах да си помогна, загинаха. Духна имъ и загинаха, защото нѣмаха мъдростъ. (Иовъ. 4. 16—18) Повикай на помощъ; да ли ще те чуе нѣкой и дали ще видишъ нѣкого отъ св. Ангели? Наистина, гнѣвътъ убива безумния и ревнуването умъртвява заблудения. Азъ видѣхъ безумни да пуцать корени, но тозъ часъ пропадна жилището имъ. Далечъ отъ спасение да бждатъ синоветѣ имъ. Да бждатъ смазани при

вратитѣ на долнитѣ и не ще да има кой да ги избави. Праведници ще изядятъ това, което тѣ приготвиха, а тѣ нѣма да бждатъ избавени отъ злини. (Иовъ. 5. 1—6).

40 Гл. **лѣ**. Като ни е явно всичко това и като вникнемъ въ дълбочинитѣ на Божественото знание, длѣжни сме да вършимъ редовно всичко, което Владиката ни е заповѣдалъ да вършимъ въ врѣмена опрѣдѣлени. Той е заповѣдалъ да се извършватъ приношения и служби, но не туку тѣй или безредно, но въ опрѣдѣлени врѣмена и часове. Дѣ и чрѣзъ кои желае да се извършватъ тѣ, Той е опрѣдѣлилъ съ висшата си воля, така щото, като се извършва свето всичко, споредъ както е Той благоволилъ, да бжде то угодно на волята Му Тия, които принасятъ приношенията въ отреденитѣ врѣмена, сѣ удобни и богати. Защото като слѣдватъ това, което е узаконилъ Владиката Господъ, не грѣшатъ. На архиерея сѣ дадени особени служби, на свещеницитѣ е отредено особено мѣсто, на левититѣ сѣ наложени особени служби, а мирекиятъ човѣкъ е свързанъ съ заповѣдитѣ за мирянитѣ.

41 Гл. **лѣ**. Всеки отъ насъ, братия, нека благоугождава Богу въ отредения му чинъ добросъвѣстно. съ строгость безъ да нарушава опрѣдѣления на службата му редъ. Не навсѣкъдѣ, братия, се принасятъ непрѣжжени жертви или молитви за грѣхъ или съгрѣшения, освѣнъ въ Иерусалимъ само; ала и тамъ не на всеко мѣсто може да стане приношение, но прѣдъ храма при жертвеника, като се прѣглежда по-напрѣдъ отъ архиерея и отъ казанитѣ по-горѣ служители това, което ще се принесе, за да не би да е съ недостаткъ. Ония, които вършатъ нѣщо несъгласно съ волята Му, се наказватъ съ смъртъ. Внимавайте, братия, защото съ колкото повече знание сме удостоени ние, на толкова по голѣма опасность сме изложени.

42 Гл. **лѣ**. Апостолитѣ ни проповѣдаха Евангелието по заповѣдъ на Исуса Христа, а Исусъ Христосъ отъ Бога. Богъ изпрати Христа, а Христосъ апостолитѣ. И двѣтъ тѣзи работи станаха благочинно споредъ волята Божия. И така, апостолитѣ, като приеха заповѣдъ и чрѣзъ възкресението на Господа нашего Исуса Христа се увѣриха напълно и се утвърдиха въ словото Божие чрѣзъ увѣряването на Духа Светаго, трѣгнаха да проповѣдватъ, че ще дойде царство Божие. Като проповѣдваха по страни и градове, изпитваха отъ какъвъ сѣ духъ наченкитѣ на проповѣдѣта имъ — първитѣ имъ ученици, та тогава ги поставяха за епископи и служители на ония, които цѣха да повѣрватъ. И това не бѣше ново нѣщо. Прѣди много години бѣше писано за епископи и служители. Защото писанието така пише нѣкъдѣ: „Ще поставя епископитѣ имъ въ правда, а служителитѣ въ вѣра“ (Ис. 60. 17).

43 Гл. мѣ. И за чудене ли е това, дѣто казанитѣ по-горѣ сж били поставени на служба отъ ония, на които Богъ повѣри въ името на Христа такава дѣло? Нали блаженитѣ Мойсей, вѣрниятъ въ цѣлия домъ слуга, е отбѣлзвалъ въ священитѣ писания всичко, което му бѣ заповѣдано, и останалитѣ пророци не послѣдваха ли него и потвърдиха съ своето свидѣтелство, каквото той бѣ узаконилъ? Защото като произлѣзе раздоръ за священството и се караха колѣната, кое отъ тѣхъ да бѣде украсено съ това славно име, той заповѣда на дванадесетѣ колѣноначалници да му донесатъ тоеги, надписани вѣрка съ името на едно колѣно. Той ги взе, свърза ги, запечата ги съ прѣстенитѣ на колѣноначалницитѣ, остави ги въ скиинята на свидѣтелството върху трапезата Божия, заключи скиинята, запечата ключалкитѣ както и тоегитѣ и каза: мъже братия, колѣното, чиято тояга прорасте, него е избралъ Богъ, за да священствува и да Му служи. Сутравята той свика цѣлия израилъ, шестотинъ хиляди мъже, показа на колѣноначалницитѣ печатигѣ, отвори скиинята на свидѣтелството, изнесе тоягитѣ и се намѣри Аароновата тояга не само, че бѣ прорасла, но че има и плодъ: Какво мислите, възлюбени? Не знаеше ли отнапрѣдъ Мойсей, че ще стане това? Да! знаеше, но за да не станатъ неуредици въ Израиля, той е постѣжилъ така, та да се прослави името на истинния и единичкъ Господъ, комуто подобава славата во вѣки вѣковъ. Аминъ.

44 Гл. мѣ. И апостолитѣ ни узнаха чрѣзь Господа нашего Иисуса Христа, че ще станатъ прѣшпирни за името на епископството. Поради тази причина прѣдзеха и поставиха казанитѣ по-горѣ, а при това опрѣдѣлиха и начинъ на прѣемството, какъ да приематъ служенето имъ други мъже, ако нѣкои отъ поставенитѣ починатъ. Тѣзи, прочее, които бѣха поставени отъ апостолитѣ или отъ други отлични мъже съ одобрението на цѣлата църква, и бѣха служили на Христовото стадо непорочно, смирено, кротко и не грубо, похвалявани прѣзь много години отъ всички, тѣ да се отхвърлятъ отъ службата, това не мислимъ да е справедливо. Защото не малкъ грѣхъ ще сторимъ ние, ако отхвърлимъ отъ епископско ония, които принесоха светитѣ дарове ⁽¹⁾ непорочно и свето. Блажени сж прѣдшествувалитѣ презвитери, които сж свършили поприцето си плодородно, защото не се боятъ, че ще ги измѣсти нѣкой отъ мѣстото, на което сж поставени, както ние сте измѣстили нѣкои съ добро поведение отъ службата, която тѣ почетоха съ безукорно служение.

45 Гл. мѣ. Свадливи сте, братия, и ревниви за всичко, що се отнася до спасението. Вдълбочете се въ истинскитѣ све-

(1) Литургията.

щенни писания, които се дадоха чрѣзь Светия духъ. Знаете, че въ тѣхъ нѣма писано нищо несправедливо, нищо прѣправено. Нѣма да намѣрите праведници изхвърлени отъ страна на свети мъже. Има праведници изгонени, но отъ беззаконици. Има запрени, но отъ нечистивци. Има убити съ камъни отъ прѣстѣпници. Има убити отъ хора съ ревностъ отвратителна и несправедлива. Праведницитѣ прѣтърпѣха тия страдания славно. Какво бихме казали, братия? Богобоязливи ли хора хвърлиха Даниила въ трапъ пѣленъ съ лѣвовъ? Или почитатели на велелѣпната и славна вѣра на Вишния, заключиха Анания, Азария и Мисаила въ огнената пещъ? Да не бѣде! Кои бѣха дѣйцитѣ на всичко това? Хора омразни и съ вѣрка злоба пѣлни до толкова бѣха се разярили въ яда си, щото да мѣчатъ ония, които служеха на Бога съ безукорна и света цѣль. Тѣ не знаеха, че Вишниятъ брани и защищава ония, които съ чиста съвѣсть служатъ на светото Му име, Кому подобава славата въ вѣковетѣ. Аминъ. А тия, които търпятъ безобязнено, наследватъ слава и честъ, възвишаватъ се и биватъ вписани отъ Бога въ паметната Му книга во вѣки вѣковъ. Аминъ.

46 Гл. мѣ. На такива примѣри трѣбва да се прилѣпимъ и ние, братия. Защото е писано. ¹⁾ Прилѣпайте се на светиитѣ, че които имъ се прилѣпятъ, ще бждатъ осветени. И пакъ на друго мѣсто казва: съ невиненъ човѣкъ ще бждешъ невиненъ, съ избранъ ще бждешъ избранъ, а съ опасенъ ще се развратишъ (Псал. 17. 27—29). Нека се прилѣпимъ, прочее, на невиннитѣ и праведницитѣ, че тѣ сж избраници Божии. Защо има между васъ свади, ярости, раздори, разколи и вражда? На ли имаме единъ Богъ и единъ Христосъ? На ли имаме единъ Духъ на благодатъта, който се излѣ върху насъ, и едно призвание въ Христа? Защо теглимъ и късаме Христовитѣ удове и се бунтуваме противъ тѣлото си и достигаемъ до таква безумие, щото забравяме, че сме удове единъ на други? Припомнете си словесата на Господа нашего Иисуса. Той казва: „горко на оня човѣкъ! Добрѣ щѣше да бѣде, ако не бѣше се родилъ, отколкото да съблѣзни одного отъ моитѣ избраници. По-добрѣ бѣше за него да му се вадене водениченъ камъкъ и да се потоши въ морето, отколкото да съблѣзни одного отъ моитѣ малки. (Мат. 26. 24; 18. 6. Мар. 9. 42. Лук. 17. 2). Вашия разколъ мнозина разврати, мнозина въ унииние хвърли, мнозина въ съмѣние, всинца ни въ скърбъ. И при всичко това, вашиятъ мятежъ трае упорито.

47 Гл. мѣ. Спомнете си посланието на блажени апостолъ Павелъ. Какво първо видѣхъ той въ началото на благовѣ-

¹⁾ Такова изречение не се намира в Св. Писанье.

тието? Наистина отъ Духъ Свети ви бѣше писалъ за себе си, за Аполо и Кифа, защото вие и тогава бѣхте направали пристрастни прѣдпочитания, ала съ тогавашното си прѣдпочитане вие сторихте по-малкъ грѣхъ. Защото тогава бѣхте се пристрастили къмъ прославени вече апостоли и къмъ мжжъ одобрень отъ тѣхъ. А размислете, кои ви развратиха сега и унижиха великолѣпното и чудовно ваше братолюбие. Срамотно, възлюблени, и твърдѣ срамотно и на вашето християнско поведение непристойно е да се слуша, че най-твърдата и древна Коринтска църква, за угода на едно или двѣ лица, се бунтува противъ презвитеритѣ си. И този слухъ достигна не само до насъ, но и до отдѣленитѣ отъ насъ езициници, така щото съ вашето безумие изложихте името Господне на посхула, а себе си на опасность.

48 Гл. мѣ. Нека махнемъ по-скоро това и нека припаднемъ на Владиката и съ плачь да Го помолимъ, за да се примири въ Своята милость съ васъ и да ви възвърне пакъ на великолѣпното и чисто поведение, което подобава на братолюбие. Понеже то е врата на правдата, отворена за животъ. Както е писано: отворете вратата на правдата, ще влѣзатъ въ тѣхъ и ще прославя Господа. Тѣзи сж врата Господни, праведнитѣ ще влѣзатъ въ тѣхъ... (Псал. 117. 19—20). Отъ многото отворени врата, ония на правдата, тѣ сж Христовитѣ; колкото влѣзатъ въ тѣхъ и управятъ пакътъ си съ правда и светость и всичко вършатъ спокойно, тѣ всички сж блажени. Нека бжде чловѣкъ вѣренъ, нека бжде силенъ да изказва знание, нека бжде мждъръ да различава словеса, нека бжде въ волята си чистъ. Колкото по-великъ се мисли, толкова повече трѣбва да се смирява и да търси общото благо, а не своето.

49 Гл. мѣ. Който има любовь въ Христа, нека пази Христовитѣ заповѣди. Кой може да обясни връзката на любовьта Божия? Кой може да изкаже величието на хубостъта ѝ? Не може да се разкаже висотата, на която въздига любовьта. Любовьта ни прилѣпва къмъ Бога, любовьта покрива множество грѣхове, любовьта всичко търпи, всичко прѣнася съ благость. Въ любовьта нѣма нищо грубо, нищо надменно. Любовьта не допуца разколъ, любовьта не се бунтува, любовьта всичко върши въ единомислие. Всички избраници Божии свършиха съ любовь. Нищо не е угодно Богу безъ любовь. Отъ любовь ни взе подъ своята закрила Владиката. За любовьта, която имаше къмъ насъ, Господъ нашъ Исусъ Христосъ еъгласно съ волята Божия е далъ своята кръвъ за насъ, плътта Си за нашата плътъ, и душата си за нашитѣ души.

50 Гл. ѣ. Виждате, възлюблени, колко велико и дивно нѣщо е любовьта и какъ не може да се обясни нейното съвършенство. Кой може да има любовь, освѣнъ ония, които

Богъ удостои? Да се молимъ, прочее, и просимъ отъ неговата милость, за да останемъ непорочни въ любовьта, безъ да бждемъ пристрастно наклонни къмъ човѣкъ. Всички родове отъ Адама до двешенъ день изчезнаха. Но починалитѣ съ любовь по Божия благодать се намиратъ въ мѣстото на благочестивитѣ и тѣ ще станатъ явни въ епископството на Божието царство. Защото е писано: Влѣзте въ съкровищницитѣ си за малко, додѣто замине гнѣвътъ и яростъта Ми (Исаия, 26. 20) и ще Си спомня день добъръ и ще ви въздигна отъ вашитѣ влагалища — гробоветѣ. Блажени щѣхме да бждемъ, Братия, ако вършехме въ единомислие и обичъ заповѣдитѣ Божии, за да ни се опростятъ чрѣзъ любовьта грѣховетѣ. Защото е писано: „Блажени сж, на които беззаконията сж опростени и чиито грѣхове сж изгладени. Блаженъ е чловѣкътъ, комуто Господъ не зачита грѣха и въ устата на когото нѣма лукавство“. (Псал. 31. 1—2). Това блаженство е казано за избраницитѣ отъ Бога чрѣзъ Господа нашего Исуса Христа, Комуто подобава славата во вѣки вѣковъ. Аминъ.

51 Гл. нѣ. И така, каквото сме прѣгрѣшили, каквото сме извършили подъ влиянието на противника диавола, нека се помолимъ на Господа да ни се прости. И ония, които станаха началници на бунта и на раздора, длъжни сж да взематъ прѣдъ видъ общото упование. Всички, които се водятъ въ живота си отъ страхъ и любовь, прѣдпочитатъ да паднатъ тѣ сами въ мжжи, отколкото ближнитѣ имъ, да бждатъ тѣ сами осждени, отколкото прѣдаденото намъ добро и справедливо съгласие. Защото по-добъръ е човѣкъ да изповѣда прѣгрѣшенията си, отколкото да ожесточава сърдцето си, както се бѣ ожесточило сърдцето на възстаналитѣ противъ Божия човѣкъ Моисей, които се наказаха прѣдъ всички, защото слѣзоха въ ада живи и смъртъ ще ги паса (Псал. 48. 16). Фараонъ и войнството му и всичкитѣ му началници, колесницитѣ и седящитѣ на тѣхъ потънаха въ Червеното море и загинаха не за друга причина, а за това, че неразбранитѣ имъ сърдца бѣха останали ожесточени дори и слѣдъ станалитѣ въ египетската земя чрѣзъ Божия слуга Моисей личби и чудеса.

52 Гл. нѣ. Владиката, братия, е самодоволенъ. Той не се нуждае отъ нищо друго, освѣнъ да го прославяваме. Защото избраниятъ Давидъ казва: „Ще прославя Господа, и това ще му бжде угодно повече отъ теле младо, на което изникватъ рога и копита. Нека видятъ сиромаси и се развеселятъ“. (Псал. 68. 31—33). И пакъ казва „Принеси Богу жертва хвала и отдай на Вишния оброцитѣ си и призови ме въ деня на скърбъта си и ще те избавя и ще ме прославишъ“. (Псал. 49. 14—15). Защото жертва Богу е духъ съкрушенъ. (Псал. 50. 19).

53 Гл. нѣ. Вие, възлюбени, знаете и добръ знаете свещенитѣ писания, и сте се вдълбочили въ Божиитѣ слова. За това ви пишемъ, за да ви ги напомнимъ. На Мойсея, който се бѣше качилъ на гората и прѣкаралъ четиредесетъ дни и четиредесетъ нощи (Изх. 34. 28) въ постъ и смирение, Богъ рече: „Мойсее, Мойсее, побървай да слѣзешъ оттукъ, защото твоятъ народъ, когото ти изведе отъ египетската земя, се разврати. Скоро се отклониха отъ пътя, който имъ си заповѣдалъ, и си направиха издѣлия съ топение“ (Изх. 32. 7.). И му каза Господь: „Говорихъ ти веднѣжъ и дваждъ и казахъ: виждамъ тоя народъ. И ето той е въртоглавъ. Остави ме да ги изтрѣбя и ще излича името имъ изъ поднебесието и ще направя тебе народъ по-великъ и по-чутювенъ и по-многоброенъ отъ тоя. И каза Мойсей: недѣй Господи! Прости на този народъ грѣха му или и мене заличи отъ книгата на животѣ. О колко велика любовъ! О какво ненадмнато съвършенство! Говори къмъ Господа дързновено, като да е владика, проси прошка за множеството. Въ противенъ случай умолява да бѣде и той заличенъ заедно съ множеството.

54 Гл. нѣ. И така, кой между васъ е доблестенъ? Кой е милосливъ? Кой е пльенъ съ любовъ? Нека каже: Ако за мене ставатъ раздори, прѣпирни и разколи, азъ се отстранявамъ, отивамъ, дѣто искате и изпълнявамъ това, което заповѣдва мнозинството. Само Христовото стадо нека бѣде въ миръ съ поставенитѣ епископи. Който направи това, ще придобие голѣма слава о Господѣ и ще бѣде приетъ въ всѣко мѣсто, защото Господня е земята и изпълнението ѝ (Псал. 23. 1.), Ония, които постѣпватъ така, вършатъ и ще вършатъ Божиитѣ заповѣди и нѣма да се разкаятъ.

55 Гл. нѣ. За да ви наведемъ примѣри и отъ езичницитѣ, ще споменемъ, че много царе и князе въ врѣме на заразителна болестъ, съгласно съ даденитѣ имъ прорицания, прѣдадоха себе си на смъртъ, за да избаватъ съ кръвта си своитѣ съграждани; мнозина сж напустнали градоветѣ си, за да нѣма въ тѣхъ смугове. Познаваме мнозина измежду насъ, които се прѣдадоха на затвори и окови, за да избавятъ други. Мнозина се продадоха като роби и съ цѣната, която получиха, нахраниха други. Много жени съ силата, която имъ даде Божията благодатъ, сж извършили много дѣла мажествени. Блажената Иудитъ, когато градътъ бѣше въ обсада, помоли старейтѣ да я пустрнатъ, за да излѣзе въ лагера на иноплеменнитѣ. Отъ любовъ къмъ отечеството си и обсадения народъ тя излѣзе отъ града и се изложи на явна опасностъ. Но Господь прѣдаде Олеферна на раката на жена. На не по малка опасностъ се бѣ изложила и съвършената по вѣра Еستيرъ, за да спаси дванадесетѣ израе-

леви колѣна, които щѣха да загинатъ. Защото съ постъ и смирение се бѣ помолила на владиката на вѣковетѣ и всевѣдеца Бога, който, като видѣ смирението на душата ѝ, избави народа заради опасноститѣ, които тя бѣше понесла.

56 Гл. нѣ. И ние, прочее, нека се помолимъ да се даде кротостъ и смирение на падналитѣ въ нѣкое прѣгрѣшение, та да се подчинятъ не намъ, а на волята Божия, защото само по този начинъ молитвата имъ къ Бога и светитѣ за милостъ ще имъ бѣде плодотворна и съвършена. Нека възприемемъ, възлюбени, наказанието, за което никой не трѣбва да се сърди. Наставленията, които даваме едни на други, сж нѣщо добро и твърдѣ полезно. Защото тѣ способуватъ, за да се прилѣпваме къмъ волята Божия. Светото слово говори така: „Тежко ме наказа Господь, ала на смъртъ не ме прѣдаде“ (Псал. 117. 18). „Господь наказва, когото обича, а бичува всѣки синъ, когото приема“ (прич. 3. 12). Ще ме накаже, казва, съ милостъ и ще ме изобличи, но съ елей на грѣшникъ нѣма да помажа главата си“ (Псал. 140. 5) И пакъ казва: „Блаженъ е человекътъ, когото е изобличилъ Господь“. Не отхвърляй наставлението на Вседържателя, защото Той причинява болки и пакъ изпѣрва удари и рѣцѣтъ му изпѣриха. Шестъ пѣти ще те избави отъ нужда, а седмия пѣма да те посегне зло. Въ гладъ ще те избави отъ смъртъ, а въ война ще те запази отъ ржката на желѣзо. Отъ бичъ на езикъ ще те скрие и нѣма да се уплашишъ, кога надойдатъ злияи. На несправедливи и беззаконици ще се присмѣешъ и отъ диви звѣрове нѣма да се уплашишъ. Защото дивитѣ звѣрове ще бждатъ въ миръ съ тебе, а при това ще узнаешъ, че домътъ ти е въ миръ и минькътъ на дома ти нѣма да оскѣдѣ. Ще узнаешъ, че потомството ти е многобройно, а дѣцата ти като всѣкакъвъ видъ трѣва на полето. Ще отидешъ въ гроба, като жито узрѣло, поженато наврѣме, или като кладня наврѣме прѣвезена въ гумно“. (Иов. 5. 17—26). Виждате, братия, колко защитава Владиката, тия, които наказва. Защото, бидейки баща благу, Той ни наказва, за да бждемъ помилвани чрѣзъ светото Му наказание.

57 Гл. нѣ. Вие, прочее, които захванахте бунта, подчинете се на презвитеритѣ и се покайте, като прѣклоните колѣната на сърдцата си. Научете се да се покорявате и прѣстанете да бждете надменни и да употребявате езикъ гордъ и своеволенъ. Защото по е добръ за васъ да се намѣрите между стадото на Христа малки, но съ добро име, отколкото да бждете мними голѣмци, но лишени отъ упование въ него. Всееветата мадростъ говори така: „Ето ще излѣя върху васъ духа си и ще ви науча словото си. Понеже викахъ и не слушаште, продължавахъ словата си и не обръщаште внимание, но не зачитахте свѣтитѣ Ми и на изобличенията ми

не се покорихте, затова и азъ ще се иземѣя на вашата погибель; ще се зарадвамъ, кога настане вашето изтрѣбление и кога ви настигне внезапно смятение и пропадането ви избухне като буря или кога ви постигне скърбъ, тѣснота и беда. Защото когато ме призовете на помощъ, азъ нѣма да ви послушамъ; ще ме подирятъ зли и нѣма да ме намѣрятъ. Защото възненавидѣха мъдростъта, не прѣдпочетоха страха Господенъ и на свѣтитѣ не рачиха да обърнатъ внимание, а на изобличенията ми се приемваха. Прочее, ще ядатъ плодетѣ на пѣтя си и ще се наситятъ съ нечестieto си. Защото ще бждатъ избити, задѣто онеправдаха младенци и разпитѣтъ ще погуби нечестивитѣ. А който ме послуша ще живѣе съ надежда и безъ страхъ ще бжде спокоенъ отъ всеко зло“. (Притч. 1. 23—33).

58 Гл. нѣ. Нека се покоримъ, прочее, на всеветото му и славно име, та като избѣгнемъ отъ прѣдказанитѣ чрѣвъ мъдростъта за непокорнитѣ заплашваня, да поживѣемъ съ упование въ всеветото му и велико име. Приемете нашия свѣтъ и нѣма да се разкаете. Защото живъ е Богъ и живъ е Господъ Иисусъ Христосъ и Духъ Свети, както и вѣрата и надеждата на избранитѣ. Който извърши даденитѣ отъ Бога заповѣди и повеления съ смирение и съ постоянна кротость, безъ да се кае, той ще бжде въ реда и броя на спасенитѣ чрѣвъ Иисуса Христа, чрѣвъ Когото Богъ се прославява во вѣки вѣковъ! Аминь.

59 Гл. нѣ. Ако пѣкъ нѣкои не се покорятъ на това, което той е казалъ чрѣвъ насъ, нека знаятъ, че тѣ ще се изложатъ не на малка опасность и злочестина, а ние ще бждемъ невинни отъ този грѣхъ и съ усърдна молба и моление ще просимъ, щото Създателътъ на всичко да запази прѣснатитѣ въ цѣль свѣтъ многобройни избраници невредами чрѣвъ отрока си Иисуса Христа, чрѣвъ когото ни призова отъ тъма въ свѣтлина, отъ невѣдение въ познанието на славното му име. Дай, Владико, да се надѣваме на името ти, което съществува прѣди да се роди всичкото създание: отвори очитѣ на сърдцата ни, за да познаваме тебе, който си Вишниятъ между вишнитѣ, святъ почиващъ на светиитѣ, смирявашъ нахалността на горделивитѣ, осуеявашъ замислитѣ на езичницитѣ, въздигашъ смиренитѣ и унижавашъ прѣвъзнасянитѣ, обогатявашъ и осиромашавашъ, умѣртвявашъ и оживотворявашъ. Ти си единичкъ благадѣтель на духоветѣ и Богъ на всека плѣтъ и надзирашъ надъ безднитѣ и челоуѣшкитѣ дѣла. Ти си помощникъ на тия, които се намиратъ въ опасность, спасителъ на безнадежнитѣ, създателъ и посѣтителъ на всеки духъ. Ти си умножилъ народитѣ на земята и отъ всички челоуѣпи си избралъ ония, които те обичатъ чрѣвъ възлюбления ти отрокъ Иисуса Христа, чрѣвъ

когото ни си поучилъ, осветилъ и почель. Молимъ, Владико, да ни бждешъ помощникъ и застъпникъ. Натѣженитѣ между насъ спаси, смиренитѣ помилвай; падналитѣ дигни; на нуждающитѣ се помогни; нечестивитѣ изпѣри; заблуденитѣ изъ народа ти възвърни; гладнитѣ нахрани; окованитѣ избави; болнитѣ дигни: малодушнитѣ насърди. Нека узнаятъ всички народи, че ти си единичкъ Богъ и Иисусъ Христосъ твой отрокъ и ние твой народъ и овци на пасбището ти.

60 Гл. ѳ. Ти чрѣвъ това, което се движи, си направилъ явенъ вѣчния съставъ ва свѣта. Ти, Господи, който си създалъ вселенната, вѣрния въ всички родове, праведния въ присѣдитѣ, чудния въ сила и волелѣние, мъдриятъ, кога творишъ, умниятъ, кога укрѣпявашъ сътвореното, благиятъ въ всичко що се вижда, и вѣрниятъ на тия, които се уноваватъ на тебе, милостиве и милосърдне, прости ни нашитѣ беззакония и неправди и грѣхопадения и прѣгрѣшения. Не зачитай всеки грѣхъ на рабитѣ и рабинитѣ си, но очисти ни съ истината си и управи сѣшкитѣ ни, за да ходимъ съ свето сърдце и вършимъ тсва, което е добро и угодно прѣдъ тебе и прѣдъ началницитѣ ни. Да, Владико, яви ни лицето си въ знакъ на мирни блага. Нека ни покрие крѣпната ти десница. Нека ни отърве високата ти мишца отъ всеки грѣхъ и ни избави отъ ония, които ни ненавиждатъ несправедливо. Дай единомислие и миръ намъ и на всички които живѣятъ на земята, както си далъ на бацитѣ ни, като те молѣха съ вѣра и истина. Помогни ни да станемъ покорни на всеилното ти и всевето име.

61 Гл. ѳ! На земнитѣ ни началници и водителн, ти, Владико, си далъ царската власть чрѣвъ великолѣпното и неизказаното ти владичество, за да признаваме дадената имъ отъ тебе слава и честь и имъ се покоряваме, безъ да се противимъ на волята ти. Дай имъ, Господи, здравие, миръ, единомислие и постоянство, за да упражняватъ безпрѣпятствено властѣта, която имъ си далъ, защото ти, Владико, небесний царю на вѣковетѣ, давашъ на челоуѣшкитѣ синове слава и честь и власть надъ ония, които съществуватъ на земята. Ти, Господи, управи помислитѣ имъ къмъ онова, което е добро и угодно прѣдъ тебе, та като упражняватъ съ миръ, кротость и благочестие дадената имъ отъ тебе власть, да намѣрятъ у тебе милость. Тебе, който само можешъ да ни направитѣ тѣзи и повече отъ тѣхъ добрини, прославяваме чрѣвъ священоначалника и покровителя на душитѣ ни Иисуса Христа, чрѣвъ когото ти подобава слава и величие нияѣ и отъ родъ въ родъ и въ вѣки вѣковъ. Аминь.

62 Гл. ѳ! Доста ви писахме, мъже братия, за въпроситѣ, които се отнасятъ до вѣрата и които сѣ много полезни на

желаещитѣ съ благочестие и правда да се стремятъ къмъ добродѣтеленъ животъ. Защото за вѣра и покаяние и искрена любовъ и въздържание и цѣломъдрие и тѣрпѣние прѣровихме всички мѣста, като ви напомнихме, че вие трѣбва съ правда и истина и постоянство и светостъ да благодарите на Вседържителя Бога, като бъдете единомушни въ миръ и любовъ съ постоянна кротостъ и безъ злоба, както угодиха и казанитѣ по-горѣ наши бащи, които бѣха смирени въ всичко, що се отнася къмъ Отца и Бога и Твореца и къмъ челоуѣцитѣ. Всичко това ви напомнихме съ особено удоволствие, защото знаехме добрѣ, че ние пишемъ на мъже и на хора вѣрни, прѣпочтени и вникнали въ словесата на божията наука.

63 Гл. ѿб. И така, справедливо е, убѣдени отъ такива и толкова примѣри, да прѣклонимъ вратѣ и да се покоримъ, та като прѣкратимъ суетвия бунтъ да достигнемъ неукорно до прѣдстоящата намъ истинска цѣль. Защото ще ни причините радостъ и веселие, ако покорни на писаното отъ насъ чрѣзъ Духа свѣтаго изкорените непростимата яростъ на вашето ревнуване и, споредъ както ви помолихме съ това послание, имате миръ и единомислие. Изпратихме мъже вѣрни и разумни, които отъ младини до прѣклонни години живѣятъ съ насъ неукорно, за да бждатъ тѣ свидѣтели между насъ и васъ. Направихме това, за да знаете, че положихме и полагаме вѣрка грижа да се примирите по скоро.

64 Гл. ѿд. Прочее, Всевидящиятъ Богъ и Владика на духоветѣ и Господъ на вѣрка плътъ, който избра Господа Исуса Христа и чрѣзъ него насъ, за да му бждемъ народъ избранъ, да даде на вѣрка душа, призоваваща великолѣпното му и свето име, вѣра, страхъ, миръ, тѣрпѣние и благостъ, въздържание, чистота и цѣломъдрие, за да угоди на името му чрѣзъ свещеноначалника и покровителя нашего Исуса Христа, чрѣзъ когото му подобава слава, величие, държава и честь сега и въ всички вѣкове на вѣковетѣ. Аминь.

65 Гл. ѿе. Изпроводенитѣ отъ насъ Клавдия Ефивъ и Валерия Витонъ заедно съ Фуртуната върнете ни ги по скоро въ миръ съ радостъ, за да ни извѣстятъ по-скоро желанния и възжеланъ за насъ миръ и единомислие, та да се зарадваме и ние по скоро отъ извѣстията за доброто ви състояние.

Благодатъта на Господа нашего Исуса Христа да бжде съ васъ и съ всички, които навсѣкждѣ сж призвани чрѣзъ Него отъ Бога. Чрѣзъ него му подобава слава, честь, държава, величие и прѣстолъ вѣченъ отъ вѣковетѣ и до вѣковетѣ на вѣковетѣ. Аминь.